

Życiorys Szczepana Humberta

Szczepan (Etienne) Humbert urodził się 25 lipca 1756 roku w Paryżu. Był synem Ludwika Humberta i Krystyny Marii Faret. W czerwcu 1775 r. jako niespełna 19-latek przyjechał do Polski na praktykę architektoniczną.

8 lat później w 1783 r. przyjął obowiązki architekta u księżnej marszałkowej Izabeli Lubomirskiej (właścicielki m.in. pałacu w Wilanowie, inicjatorki przebudowy zamku w Łańcucie i budowy Teatru Narodowego w Warszawie), która zwróciła uwagę na jego talent i pracowitość. Na polecenie księżnej w latach 1783-1789 nadzorował budowę zaprojektowanego przez siebie pałacu Vauxhall, zwanego też "Salonem", obecnie jednego z najcenniejszych zabytków Krzeszowic.

W 1788 r. Humbert uzyskał „patent budowniczego” i 17 maja tegoż roku król Stanisław August Poniatowski mianował go budowniczym Królewskiego Stołecznego Miasta Krakowa. Odtąd życie architekta związane było z tym miastem.

7 września 1793 r. Szczepan Humbert poślubił Magdalenę z domu Baillot, urodzoną w 1755 r. w Moulins we Francji. Magdalena była nauczycielką i prowadziła w Krakowie pensję dla dziewcząt. Małżeństwo nie doczekało się potomstwa.

W 1806 r. Szczepan Humbert nabył kamienicę przy zbiegu ulicy Brackiej i placu Wszystkich Świętych. Stworzył z niej okazałą rezydencję, dobudowując piętro i przebudowując fasadę w stylu neoklasycyźnym. Stała się ona domem dla samego architekta. Dziś znamy ten obiekt jako pałac Larischa, od nazwiska jednego z późniejszych właścicieli.

16 czerwca 1796 r. przyznano budowniczemu obywatelstwo krakowskie, wtedy też wstąpił do cechu murarzy i kamieniarzy.

W roku 1812 zmarła żona Szczepana Humberta. Odtąd żył jako bezdzietny wdowiec i pracował dla Krakowa do 1829 r. Zmarł 19 marca 1829 r. Został pochowany przy swojej małżonce na cmentarzu Rakowickim.

W ciągu czterdziestu lat, które Szczepan Humbert spędził w Krakowie, zrealizował szereg prac architektonicznych w ważnych dla miasta obiektach. W latach 1817-1820 pracował przy przebudowie i zdobieniu wnętrza Pałacu Biskupiego (ul. Franciszkańska 3), a w latach 1820-1821 przekształcił architektonicznie trzy kolejne kamienice przy ul. Sławkowskiej (nadając im jednolite elewacje), tworząc dzięki temu nowoczesny Hotel Saski (od 2022 r. funkcjonujący pod nazwą Hotel Saski Curio Collection by Hilton). Był również współautorem ostatecznego kształtu kopca Kościuszki oraz nadzorował jego budowę w 1822 r.

Ten znany i ceniony budowniczy Królewskiego Stołecznego Miasta Krakowa znaną Sekwaną wywarł znaczący wpływ na kształt krakowskiej odmiany neoklasycyzmu w architekturze.

Do jego ważniejszych prac architektoniczno-budowlanych należą: projekt pomnika nagrobnego Duninów w kaplicy św. Jana Nepomucena w kościele Mariackim (1795 r.), przystosowanie do użytku scenicznego jednego z pierwszych na ziemiach polskich i pierwszego w Krakowie budynku teatralnego - dziś znanego jako Teatr Stary im. Heleny Modrzejewskiej przy ul. Jagiellońskiej 5 (1798 r.), kamienica Dom Wenecki na Rynku Głównym 11 (1809 r.), dom Pod Żłotym Karpiem na Rynku Głównym 10 (1809 r.), przebudowa kamienicy Margrabskiej na Rynku Głównym 47 na (nieistniejący dziś) hotel Drezdeński (1816 r.), kamienica Hetmańska na Rynku Głównym 17 (po 1816 r.), ołtarz murowany w kaplicy Loretańskiej w kościele o.o. Kapucynów (1817 r.), rekonstrukcja domu przy ul. Stolarskiej 13 (1819 r.), przebudowa pałacu Pusłowskich przy ul. Westerplatte 10 (1821 r.). W latach dwudziestych XIX w. architekt kierował przebudową hotelu Pod Różą przy ul. Floriańskiej 14, odbudował po pożarze kamienicę Pod Murzynami przy ul. Floriańskiej 1 oraz unowocześnił i nadbudował oficynę kamienicy przy ul. Szewskiej 9.

Pod koniec życia, w trosce o zawodową przyszłość młodzieży, Szczepan Humbert utworzył fundację, która stała się bodźcem do powstania pierwszych samodzielnych szkół technicznych na ziemiach polskich. Cały majątek Humberta, zgodnie z jego wolą zapisaną w testamencie, wykorzystano na utworzenie nowoczesnego Instytutu Technicznego w Krakowie.

O motywach utworzenia instytutu sam Szczepan Humbert tak napisał w „Urządzeniu Instytutu” w 1827 r.: „Odebrawszy od mieszkańców tego kraju, w którym przeżyłem lat 52, wiele dowodów przychylności, pragnę uwiecznić pamięć moją między nimi, przeznaczając majątek na użytek tego miasta”, „Przekonany, że sztuki i rzemiosła są najdzielniejszą sprężyną pomysłowości narodowej, a na których krainie tej dotąd zbywa, mniemam, że przywiązania mego do niej dam najlepszy dowód, tworząc Instytut, którego by celem było usposobienie dobrych rzemieślników; bo podług mego przekonania ten jest najlepszy sposób zapewnienia tak szczęścia rodziny i poszczególnych osób, które z tej fundacji bezpośrednio korzystać będą, jak pomnożenia dobrego bytu wszystkich mieszkańców tego miasta w ogólności.”

Instytut Techniczny otwarto 5 lat po śmierci Humberta tj. w roku szkolnym 1834/1835 za zgodą Senatu Rządzącego Wolnego Miasta Krakowa. Zajął miejsce na pograniczu szkoły średniej i wyższej oraz zapoczątkował rozwój zawodowych szkół średnich.

Żywym i stale rozwijającym się pomnikiem Szczepana Humberta jest Zespół Szkół Mechanicznych nr 1 w Krakowie noszący jego imię. Siedzibą szkoły stał się gmach wybudowany w 1912 r. specjalnie dla realizacji celów edukacyjnych instytutu utworzonego przez fundatora. Kształcenie kadry nowoczesnych „rzemieślników”, którzy w tej placówce realizują zarówno swoje osobiste cele, jak i przyczyniają się do „pomnażania dobrego bytu wszystkich”, to idea humbertowska, która w tej placówce jest kultywowana przez kolejne pokolenia. Przyświeca ona także innym szkołom technicznym, dla których Instytut Techniczny stał się inspiracją do powstania. Można zatem powiedzieć, że Szczepan Humbert jest nie tylko architektem wielu pięknych krakowskich budynków, ale także architektem idei polskiego kształcenia technicznego.

